

**MINISTERUL SĂNĂTĂȚII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIȚANU”**

FACULTATEA REZIDENȚIAT ȘI SECUNDARIAT CLINIC

CATEDRA DERMATOVENEROLOGIE

**PLAN-PROGRAM
DE STUDII POSTUNIVERSITARE
ÎN DERMATOVENEROLOGIE
PENTRU REZIDENȚII FACULTĂȚII STOMATOLOGIE:
PROTETICA DENTARĂ**

Chișinău 2021

PLAN-PROGRAM
de studii postuniversitare la specialitatea Dermatovenerologie
pentru rezidenții facultății de Stomatologie – Protetica dentară

Durata cursului = 10 zile:

Ore didactice = 30

Ore clinice = 40

Total ore = 70

Scopul:

Realizarea programului de instruire a medicilor stomatologi, specializarea Protetica dentară, în vederea cunoașterii și monitorizării celor mai frecvente maladii dermatovenerice, cu implicarea cavității bucale și a regiunii cefalice.

Obiectivele:

1. Însușirea teoretico-clinică a subiectelor programului la Dermatovenerologie.
2. Conduita medicului stomatolog de cunoaștere și asistență medicală a maladiilor dermatovenerice, cu implicarea cavității bucale și a regiunii cefalice.
3. Monitorizarea calificată (clinică, paraclinică și terapeutică) a pacienților cu dermatoze cronic-recidivante, cu implicarea cavității bucale și a regiunii cefalice, în colaborare cu medicul dermatolog.
4. Competențe în evidențierea și profilaxia afecțiunilor dermatovenerice contagioase.

Conținutul programului:

1. Afecțiuni ale mucoaselor și semimucoaselor: stomatite, glosite, cheilite, leucoplazii.
2. Afecțiunile imuno-alergice cutanate: urticaria și angioedemul Quincke.
3. Manifestări cutanate postmedicamentoase, eritemul polimorf, sindromul Stevens-Johnson și Lyell.
4. Micozele cutaneo-mucoase: candidozele, alte micoze.
5. Virozele cutaneo-mucoase: herpes simplex, zona zoster.
6. Dermatozele buloase majore: pemfigus-urile, alte maladii.
7. Dermatozele proliferative de etiologie neprecizată: lichenul plan.
8. Afecțiunile precanceroase și tumorile cutaneo-mucoase.
9. Infecțiile transmisibile sexual: sifilisul, alte infecții.
10. Manifestări cutaneo-mucoase în HIV/SIDA.

PLANUL TEMATIC
de studii postuniversitare la specialitatea Dermatovenerologie
pentru rezidenții facultății de Stomatologie – Protetica dentară

A. Activitatea didactică = 30 ore

I. Tematica prelegerilor = 4 ore:

1. Afecțiuni ale mucoaselor și semimucoaselor: stomatite, glosite.
2. Infecțiile transmisibile sexual: sifilisul.

II. Tematica seminarelor/conferințe = 12 ore:

1. Afecțiuni ale mucoaselor și semimucoaselor: cheilite, leucoplazii.
2. Afecțiunile imuno-alergice cutanate: urticaria și angioedemul Quincke.
3. Manifestări cutanate postmedicamentoase, eritemul polimorf, sindromul Stevens-Johnson și Lyell.
4. Micozele cutaneo-mucoase: candidozele, alte micoze.
5. Virozele cutaneo-mucoase: herpes simplex, zona zoster.
6. Dermatoze buloase majore: pemfigus-urile, alte maladii.

III. Tematica lecțiilor practice

(cu prezentarea referatelor/comunicărilor aferente) = 14 ore:

1. Afecțiuni ale mucoaselor și semimucoaselor: stomatite, glosite, cheilite, leucoplazii.
2. Dermatozele de etiologie neprecizată: lichenul plan.
3. Afecțiunile precanceroase și tumorile cutaneo-mucoase.
4. Manifestări cutaneo-mucoase în HIV/SIDA.

Urgențele dermatologice (se includ în seminare/lecții practice):

1. Stările alergice acute: urticaria acută, angioedemul Quincke.
2. Reacțiile postmedicamentoase acute: șocul anafilactic, sindromul Stevens-Johnson, sindromul Lyell.
3. Reacția Iarix-Herzheimer în tratamentul sifilisului.

B. Activitatea clinică = 40 ore

Activitatea clinică durează 4 ore/zi, timp în care medicul rezident va efectua: curăția pacienților în staționar și policlinică, lucrul cu documentația medicală, participarea la vizitele profesorului și conferențiarilor în secții și policlinică, participarea la conferințele clinice și științifice petrecute în cadrul clinicii Dermatologie etc.

**Planul tematic și calendaristic (activitatea didactică)
de studii postuniversitare la specialitatea Dermatovenerologie
pentru rezidenții facultății de Stomatologie – Protetica dentară
(repartizat pe ore)**

Ziua de studii	TEMA	O	r	e
		Prelegeri	Seminare	L/ practice
1.	Afecțiuni ale mucoaselor și semimucoaselor: stomatite, glosite.	2		1
2.	Afecțiuni ale mucoaselor și semimucoaselor: cheilite, leucoplazii.		2	1
3.	Afecțiunile imuno-alergice cutanate: urticaria și angioedemul Quincke. Manifestări cutanate postmedicamentoase, eritemul polimorf, sindromul Stevens-Johnson și Lyell.		2	1
4.	Micozele cutaneo-mucoase: candidozele, alte micoze.		2	1
5.	Virozele cutaneo-mucoase: herpes simplex, zona zoster.		2	1
6.	Dermatoze buloase majore: pemfigus-urile, alte maladii.		2	1
7.	Dermatozele de etiologie neprecizată: lichenul plan.		1	2
8.	Afecțiunile precanceroase și tumorile cutanate.		1	2
9.	Infecțiile transmisibile sexual: sifilisul, alte infecții.	2		1
10.	Manifestări cutaneo-mucoase în HIV/SIDA.		1	2
Total ore didactice		4	12	14

Forme de evaluare: colocviu diferențiat la sfârșitul ciclului.

Examinarea bolnavului de profil dermatovenerologic

◆ Etapele diagnosticului dermatologic

Multitudinea leziunilor elementare face evidentă dificultatea diagnosticului corect dermatologic, care implică obligatoriu mai multe etape:

- I. **Anamneza** atentă care să specifice momentul apariției erupției, caracterul evoluției acesteia (acută sau cronică), eventuale variații în funcție de profesiune, anotimp și vârstă, simptomele subiective asociate (pruritul, durerile, febra, fenomenele parestezice etc.), corelația cu boli interne, obiceiurile alimentare ale pacientului și tratamentele generale și locale efectuate. Trebuie marcate, de asemenea, antecedentele personale și eredo-colaterale;
- II. **Examenul clinic** include examenul *general* pe aparate și examenul *dermatologic* al întregii suprafețe cutanate și a mucoaselor.

➤ Clinica dermatologică (status localis):

- A. Descrierea leziunilor cutanate și mucoaselor se efectuează după principiul topografic (începând de la pielea scalpului până la plante), cu evidențierea detaliată a focarului principal.
 1. Caracteristica generală a leziunilor – erupție localizată; diseminată sau difuză, simetrică sau asimetrică; monomorfă sau polimorfă (veridic sau fals), prezența tendinței de confluență și extindere, grupare, figurare etc.
 2. Localizarea erupțiilor: de predilecție, inițială, particulară.
 3. Caracteristica detaliată a elementelor morfologice:
 - a. primare – mărimea, colorația, forma (plată, conică, semisferică), conturul (rotund, oval, poligonal), limita (bine sau prost delimitată), suprafața (netedă, rugoasă, neregulată, eroziv-ulcerată, zemuitoare, tuberozică etc.).
 - b. secundare – descrierea conform varietăților prezente: scuamă pitiriazică, lamelară, în lambouri; crustă seroasă, purulentă, hemoragică, mixtă; maculă secundară hiper/hipopigmentată, cicatrice hipertrofică, atrofică, cheloidă; fisură superficială, profundă etc.
 4. Utilizarea metodelor speciale de diagnostic dermatologic:
 - a. palparea leziunilor evidențiază consistența, textura, profunzimea, stratificarea, caracterul infiltrativ, mobilitatea, temperatura, fluctuarea etc.
 - b. diascopia sau vitropresiunea relevă modificările dermice (semnul jeleului de măr), vasculare (eritematoase, hemoragice, teleangiectazice).
 - c. dermatoscopia instrumentală importantă în afecțiunile pigmentare, vasculare, neoplazice etc.
 - d. raclarea leziunilor evidențiază scuamele hiperkeratozice (micoze) sau parakeratozice (psoriazis), triada de grataj în psoriazis (pata de spermanțet, pelicula terminală, hemoragia punctiformă), semnul Besnier în lupusul eritematos, semnul talașului în pitiriazisul versicolor etc.

- e. provocarea și aprecierea dermatografismului – tipul alb, roșu sau mixt, durata persistării, gradul de elevație; estimarea reflexului pilo-motor.
- f. determinarea sensibilității de durere, termice și tactile (deosebit de importantă în diagnosticul leprei).
- g. determinarea nivelului funcțional al glandelor sebacee și sudoripare (importantă în acnea, ihtioză, dishidroză etc.).

B. Determinarea particularităților clinice individuale la bolnavul concret.

III. Examinări paraclinice specifice pentru confirmarea diagnosticului:

- bacterioscopice
- bacteriologice
- micologice
- biopsia cutanată
- investigații serologice
- testele cutanate

PROGRAMUL ANALITIC
la specialitatea Dermatovenerologie
pentru rezidenții facultății de Stomatologie – Protetica dentară

1. Semiologia morfo-clinică și structura leziunilor cutanate:
 - leziuni elementare prin modificări de colorație a tegumentelor (pete vasculare, sanguine (purpurice), pigmentare, hemodinamice, artificiale);
 - leziuni elementare solide (infiltrative) – papulă, tubercul (nodul), nodozitate, tumoare, vegetație, urtică;
 - leziuni cu conținut lichid – veziculă, bulă, flictenă, pustulă;
 - leziuni elementare prin lipsă de substanță – eroziune, ulcerăție, fisură, excoriație;
 - deșeuri cutanate – scuamă, crustă, escară, sfacel;
 - sechele cutanate – cicatrice, vergetură;
 - alte leziuni – comedon, godeu favic, milium, șanț acarian, fistulă.
2. Metodologia diagnosticului dermatologic:
 - diagnosticul clinic: anamneza, simptomatologia obiectivă, examenul general, examenul clinic al sistemelor și aparatelor, examenul complet al tegumentului, mucoaselor și anexelor, studiul leziunilor cutanate, folosirea de lampa Wood, diascozia, noțiuni de monomorfism și polimorfism, localizarea topografică a leziunilor, aranjarea leziunilor (liniară, inelară, arciformă, serpinginoasă, grupată etc.);
 - investigații și tehnici de laborator specifice: examene citomorfologice și histopatologice, biopsia, microscopia electronică, imunofluorescența, examene bacteriologice, micologice, parazitologice, ultramicroscopice, teste serologice, teste cutanate.
3. Terapia dermatologică:
 - tratamentul general în dermatologie: antibioterapia antimicrobiană, antimicoticele, sulfamidele, chinolonele, derivații de nitrofuran, medicația antivirotică, tratamentul imunostimulant, medicația imunodepresivă și citostatică, antihistaminicele, corticoterapia generală, medicația antiinflamatoare nesteroidă, medicația flebotonică și vasodilatatoare, retinoizii etc.;
 - tratamentul topic medicamentos: excipienți, formele de prescriere, dermatopreparate cu acțiune antimicrobiană, medicație antiinflamatoare, antipruriginoasă, anestezică, reducătoare, keratolitică, keratoplastică, distructivă.
4. Afecțiuni ale mucoaselor și semimucoaselor (stomatite, glosite, cheilite, leucoplazii):
 - morfologia și histologia mucoasei bucale; biochimia, fiziologia și ecologia cavității bucale; afecțiuni ale limbii; afecțiuni ale buzelor; etiopatogenie, manifestări clinice, diagnostic clinic și paraclinic, tratament și profilaxie;
 - stomatitele: eritematoasă simplă sau catarală, mucomembranoasă, eritemato-pulfacee, ulcero-membranoasă, gangrenoasă, tratamentul stomatitelor;

- afte, aftoze: afte gigante, afte necrozante, aftoza miliară sau herpetiformă, afte bipolare, marea aftoză Behcet;
- tumori benigne ale cavității bucale (epiteliale, conjunctive) și cele maligne.
- glositele: candidozică, avitaminoză, Hunter, geografică, scleroasă superficială, sclerogomoasă, pseudomembranoasă, veziculo-erozivă, erozivă, ulcerativă etc.;
- cheilitele: cheilita propriu-zisă, cheilita angulară, cheilita exfoliativă superficială Crocker, cheilite glandulare (simplă Puente-Acevedo, inflamatorie superficială Boelz-Unna, inflamatorie profundă Volkmann), cheilita actinică.
- macrocheilitele: inflamatorie, edematoasă, adenomatoasă, granulomatoasă Miescher (histopatologie, etiologie, simptomatologie, tratament);
- leucoplazii: histopatologie, etiopatogenie, diagnostic diferențial, evoluție, pronostic, profilaxie și tratament.

4. Viroze cutanate:

- date generale despre viruși și sistematica lor, caracterele morfologice ale virușilor, principalii viruși cu implicații cutaneo-mucoase la om, patogenia infecțiilor virotice, efectul teratogen al virușilor, rezistența și imunitatea antivirotică, diagnosticul de laborator, clasificarea infecțiilor virale cutanate;
- epidermo-neuroviroze: herpes simplex (etiologie, patogenie, epidemiologie, aspecte clinice, diagnostic, tratament), zona Zoster (etiologie, patogenie, epidemiologie, simptomatologie, forme clinice, diagnostic diferențial, complicații, tratament).

5. Micozele cutaneo-mucoase (candidozele):

- biologia și patologia fungilor patogeni;
- diagnosticul de laborator al micozelor cutaneo-mucoase;
- clasificarea;
- candidoze cutaneo-mucoase: etiologie, epidemiologie, patogenie, manifestări clinice (candidoze ale mucoaselor, cutanate, muco-cutanate cronice, viscerale și de sistem), diagnostic, tratament, profilaxie.

5. Afecțiunile imuno-alergice cutanate:

- urticaria și angioedemul Quincke: etiopatogenie, manifestări clinice, diagnosticul, tratamentul;
- eritemul exudativ polimorf, forma minoră: considerații etiopatogenetice, aspecte clinice, diagnostic diferențial, tratament, profilaxie.

7. Manifestări alergice cutanate postmedicamentoase:

- prin supradozare, la pacienții normali, reacții adverse ce survin la pacienții susceptibili cu intoleranță și idiosincrazie;
- afecțiuni autoimune induse de medicamente; manifestări iatrogene nealergice;
- tratamentul reacțiilor adverse la medicamente;
- eritemul exudativ polimorf, forma majoră; sindromul Stevens-Johnson și sindromul Lyell: considerații etiopatogenetice, aspecte clinice, diagnostic diferențial, tratament, profilaxie.

8. Dermatoze buloase majore:

- pemfigusuri: autoimune profunde (vulgar, vegetant Neumann), superficiale (foliaceu, eritematos), forme particulare de pemfigus (herpetiform, pemfigusul iatrogen, pemfigusul neacantolitic benign al mucoasei bucale); etiopatogenie, manifestări clinice, diagnostic, histopatologie, tratament;
- pemfigoidul benign al mucoasei bucale: etiopatogenie, manifestări clinice, diagnostic, histopatologie, tratament.

9. Dermatozele proliferative de etiologie neprecizată: lichenul plan.

- lichen plan: incidență, manifestări clinice, diagnostic diferențial, evoluție și pronostic, tratament.

10. Tumori cutanate benigne:

- tumori benigne epiteliale: prin hiperplazia epidermică (tumori epiteliale virotice, nevul verucos circumscris, acantomul cu celule clare, keratoacantomul), diagnostic diferențial, tratament;
- tumori benigne hiperplazice anexiale: prin hiperplazie glandulară (boala Fordyce, adenoame sebacee simetrice ale feței, adenoame sebacee asimetrice, adenomul sebaceu senil, nevul sebaceu Jadasson, rinofima), diagnostic diferențial, tratament;
- tumori benigne epiteliale prin retenție (chistări): chisturile epidermice, sebacee;
- tumori conjunctive benigne: fibroame cutanate, xantoame, tumori benigne ale țesutului adipos (lipoame), nodulul dureros al urechii, osteoame cutanate;
- angioame: angioame cutaneo-mucoase (manifestări clinice, tratament).
- nevi: epiteliali (nevul sebaceu Jadasson, nevul comedonian, nevul lipomatos superficial) nevocelulari, nevi displastici (pigmentari, pigmentar maculos, pigmentar papilomatos, tuberos, melanomul juvenil, nevul pigmentar gigant), evoluție, conduită terapeutică;
- diagnostic, histopatologie, tratament.

11. Precancere cutaneo-mucoase:

- epidemiologie, clasificare;
- keratozele actinice: histopatologie, tratament;
- cornul cutanat: histopatologie, tratament;
- keratozele arsenicale;
- radiodermitele;
- cheilitele cronice;
- cheilita keratozică exfoliativă: diagnostic, histopatologie;
- cheilitele glandulare: evoluție, tratament;
- leucoplaziile: forme clinice, histopatologie, tratament.

12. Tumori cutaneo-mucoase maligne:

- carcinoame cutanate bazocelulare, spinocelulare: frecvența, factorii de risc în apariție, sistemul imunocompetent și carcinogeneza (epitelioame bazocelulare, spinocelulare – forme clinice, histopatologie, diagnostic, citodiagnostic, evoluție, tratament și pronostic, profilaxie);

- melanomul malign: forme clinice, microscopia electronică, explorări fizice și biologice, diagnostic diferențial, evoluție în stadii, pronostic, imunopatologie, profilaxie, tratament.

13. Sifilisul:

- etiologie, epidemiologie, imunitate și alergie, natura imunității în sifilis, patologia generală a sifilisului, aspecte clinice;
- sifilisul primar: sifilomul primar (complicațiile, diagnosticul), adenopatia satelită;
- sifilisul secundar: manifestări secundare cutanate (rozeola, papula, pigmentară, pustuloasă, veziculoasă) pe mucoase, atingerile fanerelor, manifestări generale și viscerale;
- sifilisul terțiar: cutanat (tuberculi, gome), manifestări ale mucoaselor, osteo-mio-articulare, manifestări viscerale;
- sifilisul latent;
- sifilisul congenital: patologia generală, clinica (sifilisul congenital precoce, tardiv);
- diagnosticul serologic al sifilisului: testele serologice actuale în sifilis;
- tratamentul sifilisului;
- sifilisul serorezistent;
- incidențe și accidente ale penicilino-terapiei în sifilis.

14. HIV-infecție: etiologie, epidemiologie, manifestări cutaneo-mucoase asociate sindromului SIDA.

Deprinderile practice de bază în Dermatovenerologie:

1. Completarea fișei medicale a bolnavului staționar, fișei medicale a bolnavului de ambulator, fișei de notificare urgentă despre depistarea cazului de boală infecțioasă, avizului despre bolnavul cu infecție transmisă sexual.
2. Administrarea tratamentului topic: modalitatea corectă de aplicare a compreselor umede, mixturilor, loțiunilor, coloranților anilnici, suspensiilor uleioase, spray-urilor, gelurilor, pastelor, cremelor, pomezilor, pansamentelor ocluzive.
3. Examinarea pacienților cu lampa Wood pentru depistarea fluorescenței caracteristice în microsporie, pitiriazis versicolor, eritasmă, favus, porfirie cutanată tardivă, afecțiuni discromice etc.
4. Provocarea și estimarea dermatografismului la bolnavii cu dermatoze alergice.
5. Principiile de aseptică și antiseptică în dermato-micoze, dermato-zoonoze și infecții cu transmitere sexuală.
6. Prescrierea rețetelor uzuale bolnavilor cu patologie cutanată.

Barem deprinderi practice

1. *Examinul dermatologic*: 3-5 cazuri/zi (A/I/E)
 - Diascopia
 - Palparea
 - Raclarea leziunilor
 - Determinarea dermatografismului
 - Testarea sensibilității tactile
 - Testarea sensibilității termice
 - Testarea sensibilității de durere
2. Raclajul metodic Brocq = 1-2 probe/ zi (A/I/E)
3. Simptomul de “răzătoare” = 1-2 probe/ zi (A/I/E)
4. Diagnosticul unor maladii cutanate cu lampa Wood = 2-3 probe/săpt. (A/I/E)
5. Dermatoscopia = 1-2 probe/săpt. (A/I)
6. Examenul microbiologic în patologia infecțioasă cu implicare cutaneo-mucoasă = 2-3 probe/săpt. (A/I)
7. Probele cutanate alergice = 1-2 probe/săpt. (A/I)
8. DEM (doza eritematoasă minimă) la UV = 1-2 probe/săpt. (A/I)
9. Biopsia cutanată (de la recoltare și până la fixare) = 1-2 probe/săpt. (A/I)
10. Diagnosticul serologic în patologia cutanată și infecții transmisibile sexual = 2-3 probe/ săpt. (A/I)
11. Tratamentul topic al maladiilor cutanate (cu comprese umede ori comprese ocluzive, cu spray-uri, pudre, paste, creme, unguente, cu lac curativ, cu emplastre) = 2-3 proced/ zi (A/I/E)

BIBLIOGRAFIE

1. Bucur Gh., Giurcăneanu C. Boli transmise pe cale sexuală. București, 2000.
2. Bețiu M., Mușet G., Fiodorova N. Dermatovenerologia în teste. Ed. a II-a. Chișinău, 2007.
3. Bețiu M., Mușet G., Gogu V. et al. Dermatovenerologie: Manual pentru studenți. Chișinău, 2013.
4. Chiriac A. Dermatologie clinică. Iași, Ed. Sedcom Libris, 2017.
5. Diaconu D-J.C., Nica D., Popescu M-A., Fratea C-C. Dermato-venerologie. București, 1999.
6. Diaconu D-J.C., Coman O.A., Benea V. Tratat de terapeutică Dermato-venerologică. București, 2002.
7. Ghid de diagnostic și tratament al infecțiilor cu transmitere sexuală. Asociația medicilor „Dermato-Cosmed” din Republica Moldova, 2005.
8. Gheucă Solovăstru L. Dermatologie clinică și venerologie. Iași, 2003.
9. Gugulan L., Bețiu M. Dermatovenerologie în medicina dentară. Chișinău, 2020.
10. Pătrașcu V. Boli dermatologice și infecții sexual-transmisibile. Ed. a II-a. Craiova, 2012.
11. Solovan C., Chiticariu E. Manual de dermatologie și venerologie PLUS. Timișoara, 2013.
12. Stoicescu I. Infecții cu transmitere sexuală. Perfecționare postuniversitară. Note de curs. Craiova, 2004.
13. Sturza V., Bețiu M. Propedeutica maladiilor dermatovenerice. Curs postuniversitar. Chișinău, 2013.
14. Кацамбасс А.Д., Лотти Т.М. Европейской руководство по лечению дерматологических болезней. Перевод с английского. 2-е издание. Москва: МЕДпресс-информ, 2009.
15. Кэйн Ш.К., Лио А.П., Стратигос Д.А., Джонсон Р.А. Детская дерматология. Цветной атлас и справочник. Перевод с английского. Москва: Бином, 2011.
16. Рёкен М., Шаллер М., Затлер Э., Бургдорф В. *Атлас по дерматологии*. Перевод с немецкого. Москва: МЕДпресс-информ, 2012.
17. Хёгер П.Г. Детская дерматология. Перевод с немецкого. Москва: Бином, 2013.
18. Хэбиф П.Т. Кожные болезни: Диагностика и лечение. 3-е изд. Перевод с английского. Москва: МЕДпресс-информ, 2008.

**PLAN-PROGRAM
DE STUDII POSTUNIVERSITARE ÎN DERMATOVENEROLOGIE
PENTRU REZIDENȚII FACULTĂȚII DE STOMATOLOGIE –
PROTETICA DENTARĂ**

Programa a fost discutată și aprobată la:

ședința catedrei Dermatovenerologie
din “_09_” __09__2021, proces verbal nr._4__

Șef catedră
Conferențiar universitar

_____ M. Bețiu

Programa a fost elaborată:

1. Vasile Sturza, conferențiar universitar
2. Mircea Bețiu, conferențiar universitar